

Asia: VN/9904/2025

Lausuntopyyntö väylälakien muutostarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot arviomuistiosta

ITS Finland kiittää mahdollisuudesta lausua väylälakien muutostarpeita koskevasta muistiosta..

ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina kooten hallinnon, tutkimuksen ja elinkeinoelämän toimijat yhteen. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu noin 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää älykkään liikenteen ja logistiikan palvelujen toteuttamisen ja liiketoiminnan yleisiä edellytyksiä sekä tehdä tunnetuksi digitalisaation keinovalikoiman yhteiskunnallista vaikuttavuutta koko liikennejärjestelmän turvallisuuden, sujuvuuden, tehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden parantamisessa. Yhdistys edistää toimialan älykkään ja kestävä liiketoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä. ITS Finlandin lausunto on tehty älyliikenteen näkökulmasta, jossa korostuvat älykkäiden ja kestävien ratkaisujen edistäminen.

Väylälainsäädännön uudistaminen älyliikenteen ja sähköistyvän yhteiskunnan tarpeisiin

Väylälainsäädännön uudistamisessa on tärkeää siirtyä pääasiassa kiinteän infrastruktuurin tarkastelusta kohti kokonaisvaltaista liikennejärjestelmän näkökulmaa, jossa älyliikenne, tiedonhallinta ja liikenteenohjaus ovat keskeisessä asemassa. Digitalisaatio ja sähköistyminen muuttavat liikennettä nopeasti, ja sääntelyn tulee mahdollistaa uusien teknologioiden, kuten digitaalisten ohjaus- ja hallintajärjestelmien sekä tiedon hyödyntämisen, sujuva ja nopea käyttöönotto. Datan pitää kulkea saumattomasti liikenneinfran ja siinä kulkevien ajoneuvojen ja liikkujien välillä molempiin suuntiin.

Tulevassa väylälainsäädännössä on varmistettava, että tieto- ja energiajohtojen sijoittaminen liikenneväylien yhteyteen on sujuvaa, ennakoitavaa ja kustannustehokasta. Sijoitusmenettelyjen

tulee olla selkeitä ja nopeita, ja hallinnollinen taakka on pidettävä vähäisenä. Tavoitteena tulee olla luvitusprosessien pitäminen mahdollisimman yksinkertaisina siten, että viranomaisvalvonta säilyy vaikuttavana, mutta ei muodosta hidastetta tai riskiä investoinneille. Johtojen ja kaapelien sijoittamisen tulee tukea yhteiskunnan sähköistymistä, tiedonsiirron infrastruktuurin kehittämistä ja häiriöttömän palvelutuotannon varmistamista. Lainsäädännön on edistettävä eri infrastruktuurien yhteensovittamista ja synergiaetuja selkein vastuusuhtein.

Älyliikenteen näkökulmasta rautatiejärjestelmän digitalisaatiohankkeet, kuten Digirata ja yksityisraidekehitys, edellyttävät yhteentoimivuutta kansallisen liikenteenohjauksen ja tiedonhallinnan kanssa. Tiedon standardointi, yhteiset rajapinnat ja vastuiden selkeyttäminen ovat välttämättömiä turvallisen, tehokkaan ja käyttäjälähtöisen liikennejärjestelmän rakentamiseksi. Kaikki mahdolliset uudet toimijat tulee saada yhtenäisten tietomallien ja yhteen toimivien tietojärjestelmien piiriin.

Liikenteenohjauspalvelut ovat olennainen osa kriittistä infrastruktuuria ja kansallista huoltovarmuutta. Liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden tarjoajat tulee tunnistaa lainsäädännössä viranomaisten rinnalle keskeisinä toimijoina kaikilla liikennemuodoilla. Lainsäädännössä tulee varmistaa myös riittävät toimivaltuudet häiriötilanteisiin ja selkeät raportointi- ja varautumisvelvoitteet koko liikennejärjestelmän toimintakyvyn turvaamiseksi.

Myös energia-alan näkökulmasta väyläalueiden käytön tulee tukea infrastruktuurien yhteiskäyttöä. Sähköistyvä Suomi ja erityisesti sähköistyvä liikenne tarvitsee kattavaa, kustannustehokasta ja luotettavaa jakeluverkkoa. On varmistettava, että väyläalueet voidaan hyödyntää tehokkaasti ilman kohtuuttomia hallinnollisia esteitä tai viivästyksiä – kuitenkin vaarantamatta liikenteen turvallisuutta tai väylän toiminnallisuutta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että väylälainsäädännön tulee tukea yhteiskunnan sähköistymistä, digitalisoitumista ja automatisoitumista. Sen on mahdollistettava älykkäiden ratkaisujen käyttöönotto, infrastruktuurien yhteensovittaminen sekä tehokas ja turvallinen rakentaminen. Lisäksi lainsäädännön tulee edistää hallinnon yksinkertaisuutta ja luvitusmenettelyjen nopeutta, jotta investoinnit ja kehityshankkeet voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti ja ennakoitavasti – yhteiskunnan ja kansalaisten hyödyksi.

Yksityisraiteita koskeva sääntely

-

Tutkimus- ja kehityssääntely

-

Kiinteistökohtainen meluntorjunta

-

TEN-T-asetukseen liittyvät lainsäädännön kehittämistarpeet

-

Tunnelidirektiivin täytäntöönpanon täydentäminen

-

Varautumista ja häiriötilanteita koskeva sääntely väylälaeissa

-

Arviomuistiossa esitetyt muut muutostarpeet

-

Oletteko tunnistaneet väylälaeissa muita muutostarpeita kuin arviomuistiossa käsitelty?

-

Muut huomiot

-

Forsblom Marko
ITS Finland ry